

Lunds universitet
Språk- och litteraturcentrum
Nordiska språk
Magnus Ericsson Thulin

SVEK11
C-uppsats
Vt -10

EN UPPSATS OM

HAN SOM KOMMER FÖRE RESTRIKTIVT ATTRIBUT

- Undersökning och förklaring av nominativform före restriktivt attribut

Handledare: Marit Julien

INNEHÅLL

1 Inledning.....	3
1.1 Bakgrund.....	3
1.2 Syfte.....	4
1.3 Resultat.....	5
1.4 Litteratur.....	5
1.5 Disposition.....	5
2 Metod.....	6
2.1 Undersökningen i informellt skriftspråk.....	6
2.1.1 Mer specifikt om metoden.....	7
2.1.2 Potentiella felkällor.....	7
2.2 Undersökningen i formellt skriftspråk.....	9
2.2.1 Mer specifikt om metoden.....	10
2.2.2 Potentiella felkällor.....	12
3 Resultaten från undersökningarna.....	13
3.1 Resultaten i informellt skriftspråk.....	13
3.2 Resultaten i formellt skriftspråk.....	17
3.3 Diskussion av resultaten.....	19
4 Teoretisk diskussion: en förklaring.....	21
4.1 Inledning.....	21
4.2 Attraktionsförklaringen.....	22
4.2.1 Invändning mot attraktionsförklaringen.....	24
4.3 Substantivförklaringen.....	25
4.3.1 Invändning mot substantivförklaringen.....	25
4.4 Funktionella pronomen-förklaringen.....	26
4.4.1 Invändning mot funktionella pronomen-förklaringen.....	30
4.5 Förklaringen: osjälvständig referens.....	33
4.5.1 Invändning mot förklaringen: osjälvständig referens.....	36
5 Summering.....	36

1 INLEDNING

I denna uppsats ska vi undersöka kasusböjningen av pronomenen *han* och *hon* när de tar ett deskriptivt efterställt attribut, exempelvis:

(1.1) a. Vad svarade du **han** som ringde?

b. Titta på **henne** med den gula jackan.

Vi ska också försöka nå en förklaring till den höga frekvensen av nominativformen på *han*, *hon* och *de* före restriktivt attribut i objektsställning eller som rektion. Denna förklaring kommer även att omfatta konstruktioner med *han*, *hon* + substantiv:

(1.2) Har du sett **han** Göran?

1.1 Bakgrund

Uttryck med tredje personens *de* + relativsats, där pronomenet *de* inte böjs *dem* är en uppmärksammas företeelse i svenskan (se t.ex. *Språkriktighetsboken* 2005:209):

(1.3) Jag såg aldrig **de** som hade sönder mitt fönster.

En närliggande förklaring till variationen mellan *de* och *dem* är svårigheten att transponera talspråkets *dom* till skriftspråkets *de* och *dem*. Till viss del kan en sådan förklaring säkert stämma, men det är inte hela sanningen. Som Molde (1980) visar är variationen en gammal företeelse som förekom även innan *de* och *dem* sammanföll i talspråket. Molde ger ett exempel ur Nya Testamentet från 1526:

(1.4) Så tektes gudhi medh dåraktugha predican frälsa **the** som troo.

Han visar också att variationen även existerar i områden som fortfarande har kvar distinktionen i talspråket: Danmark, vissa delar av Sydsverige och svensktalande områden i Finland.

Hellberg (1996) utvidgar resonemanget kring *de* + relativsats. Han påpekar att konstruktionen även kan innefatta andra attribut än relativsats, till exempel prepositionsattribut: *missgynnar de med lite pengar*. Dessutom påstår han att nominativformen även kan förekomma i liknande konstruktioner med singularformerna *han, hon*. Dessa återfinns enligt honom i talspråket och används av språkbrukare som i övrigt tycks skilja mellan ackusativ och nominativ. Hellberg börjar också resonera kring attributen som restriktiva. Några egentliga belägg för sina påståenden för han emellertid inte fram.

1.2 Syfte

Uppsatsen har två huvudsakliga syften. Det första syftet är att undersöka frekvensen för nominativformen i konstruktioner med *han/hon* + restriktivt attribut som står i objektsställning eller rektion. Undersökningen ska ske dels i ledigt skriftspråk (chattforum), vilket ger oss en fingervisning om hur det ser ut i talspråket, och dels i formellt skriftspråk (dagspressen)¹. I undersökningen i ledigt skriftspråk se vi också se om skribenterna som använder nominativformen före restriktivt attribut även utformar anaforiska *han, hon* med nominativ, det vill säga när pronomenen inte har något restriktivt attribut. I undersökningen i formellt skriftspråk ska vi också undersöka frekvensen för nominativformerna *han, hon* före icke-restriktivt attribut. Anledningarna till att undersökningarna fokuserar på tredje personens singulara *han* och *hon* men inte på det plurala *de* beror på att nominativen *de* är mer vedertagen och diskuterad än nominativerna *han, hon*. Dessutom kan vi nog också anta att ifall nominativerna *han, hon* uppträder framför restriktiva attribut, men inte framför icke-restriktiva, gäller detsamma för nominativen *de*.

Det andra huvudsakliga syftet är att lägga fram en förklaring för de strukturellt betingade nominativformerna *de, han, hon*. Med uttrycket strukturellt betingade menas att de återkommer före restriktivt attribut eller före substantiv och att de utformas av språkbrukare som annars skiljer mellan nominativ- och ackusativformen på dessa pronomen.

---

¹ Med formellt skriftspråk avses inte nödvändigtvis ett skriftspråk med ett formellt register. Huvudsaken är att språket tar form mot bakgrund av en standardiserad grammatik, vilket är fallet med dagstidningstexter som både bearbetas av skribenter och redigerare.

1.3 Resultat

Undersökningen i informellt skriftspråk visar att nominativformerna *han, hon* före restriktivt attribut är helt dominerande. Dessutom visar den att nästan alla de skribenter som står bakom dessa nominativformer böjer motsvarande pronomen i ackusativ när de är anaforiska.

Undersökningen i formellt skriftspråk visar att nominativformerna och ackusativformerna är ungefär lika vanliga när de uppträder med ett restriktivt attribut. Undersökningen visar också att förekomsten av nominativformer framför icke-restriktiva attribut är obetydlig.

Slutligen föreslås att det tycks finnas ett samband mellan förmågan till självständig referens och kasusböjning. Att pronomen i attributiva positioner i syntaxen inte får synligt kasus i svenskan kan bero på att dessa pronomen inte har någon självständig referens isolerat från resten av nominalfrasen. När pronomenen *han, hon* eller *de* intar en attributiv position, och fungerar som artiklar eller demonstrativa pronomen, har de ingen självständig referens och kasusböjningen uteblir: *Jag spelade med han Göran*. Även när dessa pronomen står i huvudordsposition men saknar självständig referens får de ofta utebliven böjning: *Jag tycker synd om han som kämpar så för att komma tillbaka*. När samma pronomen står i huvudordsposition och har självständig referens, anaforisk syftning, får de däremot synligt kasus: *Jag tycker synd om honom, som kämpar så för att komma tillbaka*.

1.4 Litteratur

Litteraturen som ligger till grund för uppsatsen kommer huvudsakligen från Marit Juliens *Nominal phrases from a Scandinavian perspective*, Svenska Akademiens *grammatik* och Staffan Hellbergs "Någon av de som, kanske ändå". Andra referenser är Bertil Moldes "Ingen av de som", Christer Platzacks "Hur *dom* som blir *de/dem* som" samt hans än så länge outgivna *Den fantastiska grammatiken*, Gunlög Josefssons "Peas and pancakes", Olof Thorells *Svensk grammatik*, och *Språkriktighetsboken*.

1.5 Disposition

Härnäst i avsnitt 2 väntar en metodbeskrivning av undersökningarna. Därefter presenteras resultatet från undersökningarna i avsnitt 3 med en efterföljande diskussion av resultaten. I avsnitt 4 framläggs förklaringar till nominativformen före restriktivt attribut och i avsnitt 5 summeras uppsatsen.

2 METOD

Först kommer metodbeskrivningen för undersökningen i informellt skriftspråk och sedan för undersökningen i formellt skriftspråk. Metodbeskrivningen för respektive undersökning är indelad i tre avsnitt: först en mer övergripande beskrivning av undersökningen, därefter en mer preciserad och slutligen en redogörelse för potentiella felkällor.

2.1 Undersökningen i informellt skriftspråk

Informellt skriftspråk söks på olika Internetforum där skribenterna diskuterar dokusåpor som *Bonde söker fru*, *Mammas pojkar*, *Paradise Hotel*. Dessa teveprogram innehåller många deltagare och det är inte helt lätt att hålla reda på alla namnen. Det föranleder forumskribenterna att använda konstruktioner som *han/hon* + restriktivt attribut när de ska peka ut en referent vars namn är obekant för dem, eller som de antar kan vara obekant för läsarna.

Första delen av undersökningen är inriktad på att mäta frekvensen av kasusformerna nominativ respektive ackusativ när attributet är restriktivt. Den andra delen av undersökningen går ut på att se ifall de skribenter som använder nominativ framför restriktivt attribut även använder denna kasusform när samma pronomen inte har något restriktivt attribut utan en anaforisk syftning.

De restriktiva attribut som undersökningen fokuserar på är deskriptiva efterställda attribut. *Svenska Akademiens grammatik* (b. 2:272), ger följande exempel på dessa:

- (2.1) a. Vad svarade du henne **som ringde och frågade**?
- b. Jag pratade med henne **från Vetlanda**.
- c. Jag får fråga henne **därhemma**.
- d. Jag frågade henne **den långa** om vägen.

I exempel (2.1 a) har vi en relativsats, (b) en prepositionsfras, (c) en adverbfras och (d) en nominalfras som appositionellt attribut.

2.1.1 MER SPECIFIKT OM METODEN

Undersökningen fokuserar alltså på restriktiva attribut för att se hur skribenterna på Internetforumen böjer *han* och *hon* när de står i objektsställning eller som rektion i matrissatsen, som i exempel (2.2). Ifall ett pronomen endast skulle ta kasus i förhållande till relativsatsen har pronomenet ignorerats (2.3).

(2.2) Jag sa hej till hon som står i kassan på ICA.

(2.3) Honom som alla tycker så mycket om.

I tillvägagångssättet för att bedöma ifall ett attribut verkligen är restriktivt utgår jag ifrån SAGs definition av restriktiva attribut (SAG, b 3:152):

Attribut som är mer eller mindre nödvändiga för att lyssnaren ska hitta eller etablera den avsedda referenten i textens eller verklighetens värld kallas restriktiva: de används för att inskränka nominalfrasens referensmöjligheter. Attribut som ger extra upplysning om en referent som ändå kan identifieras kallas icke-restriktiva.

Nästa steg i undersökningen är att se hur de skribenter som använder nominativformen böjer samma pronomen (*han* eller *hon*) när det inte har något restriktivt attribut utan en anaforisk syftning. Vi letar efter åtminstone tre sådana anaforiska pronomen. Om alla dessa tre anaforiska pronomen har akkusativformen kan nominativformen före restriktivt attribut vara strukturellt betingat i skribentens språkbruk. Om någon av dem däremot uppvisar nominativformen tycks användandet av *han*, *hon* som objektsformer vara mer godtyckligt i skribentens språkbruk.

2.1.2 POTENTIELLA FELKÄLLOR

En potentiell felkälla är att ett motsvarande anaforiskt pronomen inte alltid gått att finna i ämnestråden som exemplet med nominativformen + restriktivt attribut hämtats ifrån. Då har de istället hämtats från andra ämnestrådar som skribenterna varit involverad i och som kanske innehåller ett annat stilläge än den tidigare tråden. De anaforiska pronomenen har emellertid i största möjliga mån inhämtats från andra trådar med ett uppenbart informellt

språkbruk, gärna trådar som behandlar andra teveprogram. Trådar som undvikits är till exempel sådana som innehåller politiska diskussioner som ju förknippas med en formellare ton.

En ytterligare potentiell felkälla är att de anaforiska pronomenen för varje skribent endast är tre till antalet (ofta fler, dock). Det går inte att utesluta att den fjärde träffen skulle kunna innehålla en nominativform.

En annan potentiell felkälla är att hos en av skribenterna kunde inte tre anaforiska pronomen hittas med *hon*, utan endast ett. Undersökningen av denna skribent kompletterades därför med två träffar med *han*. Utifrån att nominativen *han* är vanligare som objektsform än *hon* (se t.ex. *Språkriktighetsboken* 2005:212), och att ingen av skribentens anaforiska pronomen stod böjd i nominativ, kanske kompletteringen ändå ger en rättvis bild av skribentens kasusböjning. Däremot finns det en annan skribent som det endast gick att uppbringa ett anaforiskt pronomen *hon* hos, och ett hanterande av problemet som i ovanstående fall låter sig inte göras eftersom skribenten böjer pronomenet *han* godtyckligt. Skribentens anaforiska pronomen *hon* stod emellertid i akkusativ. Slutsatsen får då bli att nominativformen *han* till synes godtyckligt kan uppträda som objektsform i skribentens språkbruk medan nominativformen *hon* som objektsform tycks vara villkorad av ett restriktivt attribut.

En annan potentiell felkälla är helt enkelt att nominativformen före restriktivt attribut kan bero på avståndet mellan prepositionen och pronomenet, till exempel att skribenten missat att akkusativ förväntas även vid koordination av fraser där båda står i objektsställning eller som rektion, som i exempel (2.4).

(2.4) Va är problemet med ffa den rödhåriga o **han med synfel!**

www.bukefalos.com/f/showthread.php?p=12981425 (2010-03-16)

Dock är detta exempel det enda belegg som påträffats som innehåller en koordination av fraser

Värt att nämnas är att det saknas kännedom om skribenterna på dessa forum – varifrån de kommer, hur gamla de är, vilken utbildning de har. Ett rimligt antagande är dock att skribenterna kommer från hela landet. Åldersmässigt tycks de vara mellan 18–45 år med fördel för de yngre åldrarna (okvalificerad gissning). Vilken utbildningsgrad de har är svårt att säga.

2.2 Undersökningen i formellt skriftspråk

Kasusböjningen av *han*, *hon* före relativsats har undersökts i Språkbankens konkordanser, närmare specificerat i dagstidningskorpusarna GP 01, GP 02, GP 03, GP 04, och Press 95, Press 96, Press 97, Press 98. I den första delen av undersökningen kommer *han*, *hon* + restriktiv relativsats att studeras för att mäta frekvensen av nominativ- respektive ackusativformer. Den andra delen av undersökningen fokuserar på *han*, *hon* + icke-restriktiv relativsats för att se hur vanligt det är med nominativform respektive ackusativform i dessa fraser.

I undersökningens första del presenteras först det övergripande resultatet. Sedan presenteras resultatet för pronomen *han* och *hon* var för sig. Därefter presenteras resultatet för *han* utan de träffar där frasen refererar till Gud eller Jesus. Det finns nämligen en ganska stor representation av träffar som kommer från religiösa texter, ett slags kristen religiös genre. Ett utmärkande stildrag för denna genre är att ge Gud eller Jesus en beskrivande beteckning istället för att nämna dem vid namn: *Kasta mig som jag är i händerna på Honom som kan göra allting nytt* (GP 02). Dessa exempel påträffas endast i Göteborgs-Postens familjeavdelning, GPNAM, och tycks härröra från ett återkommande religiöst inslag i tidningen. Eftersom en stor andel av undersökningens belägg kommer från denna religiösa genre, som ändå får sägas vara ganska perifer, kommer således även ett resultat utan beläggen från denna genre att presenteras för pronomenet *han*.

Liksom i undersökningen i informellt skriftspråk tas endast de träffar till beräkning där frasen står som objekt eller rektion i matrissatsen. Andra träffar som inte är inkluderade är repliker och insändare. Repliker och insändare behöver ju inte säga något om formellt skriftspråk. En redigerare på en tidning skulle till exempel mycket väl kunna låta icke-standardspråkliga drag passera när det handlar om just repliker och insändare. När det gäller repliker är det också svårt att bestämma ifall attributen är restriktiva eller inte eftersom kontexten varifrån återgivningen hämtats saknas. Ytterligare exempel som inte tagits med i beräkningen är fasta uttryck och citat. Att ett fast uttryck, som epitet, inte böjs är inte så konsistent och vad beträffar citat är det liksom i fallet med repliker svårt att veta om attributet är restriktivt eller inte. Följande exempel tycks både vara ett fast uttryck och ett citat.

(2.5) Här tycks Lillvattnet nära beläget Jabboks vad och människorna befinns ständigt inbegripna i en dialog med "*Han som Växten Gifver*". (GP 03)

2.2.1 MER SPECIFIKT OM METODEN

För att avgöra om ett attribut är restriktivt eller inte tillämpas SAGs definition av restriktiva attribut (se avsnitt 2.1.1). Detta innebär att om referenten som pronomenet syftar på kan identifieras utan attributet är attributet att betrakta som en extra upplysning och icke-restriktiv:

(2.6) Andrés Esteche gjorde antagligen sitt livs framträdande. Det var taggat och fokuserat och ösigt. Jag lider faktiskt lite med **honom** som *inte tog sig vidare*. Han kom hyfsat nära med sin femteplats. (GP 03)

När attributet emellertid är nödvändigt för att läsaren ska kunna identifiera referenten är attributet restriktivt:

(2.7) TV4 Botnia, SVT och Göteborgs-Posten hade engagerat en och samma bild-journalist, Janne Stenmark - yngre bror till **han** som *gett namn åt slalombacken*. (GP 03)

Gränsen kan vara flytande mellan vad som är ett restriktivt attribut och vad som inte är det. Ibland är en bedömning svår att göra. Föresatsen har då varit att göra en generös bedömning, som i följande fall:

(2.8) Maken hennes var död sedan flera år. "En bra karl", sa hon. Men en gång i livet, innan hon träffade honom, hade hon blivit förälskad på ett dåande sätt. Inte på ett förståndigt som hon hade blivit i **honom** som *blev hennes make*. (Press 97)

I detta exempel är det nog skribentens intention att attributet ska peka ut maken som referenten istället för den referent som inte nämns i avsnittet men som finns där implicit: personen som hon blev förälskad i på ett dåande sätt. Exemplet räknas därför som innehållande ett restriktivt attribut. Ett annat exempel där en generös bedömning gjorts är exempel (2.9)

(2.9) Att Gud är att finna längst ned betyder inte att han upphör att vara den upphöjde, men kanske måste man först möta Gud där nere för att man skall orka

tro att han finns på höjderna och också är mäktig att ladda livet med glädje bortom allt sans. Tänker att det nog var denna syn som gjorde intryck på den förbrytare som hängde på träpålen intill Jesus. Båda var de utlämnade till den stora ensamheten. När den dödsdömde sneglar upp mot **honom** som *hänger i rader av utdömda* ser han inte spår av gudomlig makt och värdighet. (Press 98)

Det står ganska klart att frasen syftar på Jesus, men det finns en liten möjlighet att pronomenet i isolation skulle kunna misstolkas att syfta på Gud. Därför bedöms även detta exempel innehålla ett restriktivt attribut. Dessbättre är de flesta exempel som påträffats betydligt enklare att bedöma. Exempelvis (2.10) som är en rubrik:

(2.10) Finstämt om **hon** som blev kvar (GP 03)

När ett exempel innehåller en koordination av pronomen (2.11) räknas det som 1 belägg².

(2.11) Vissa struttar glädjestrålade till bords medan andra inte riktigt kan sluta slänga långtansfulla blickar mot **honom** eller **henne** som *försvinner iväg till andra sidan matsalen*. (GP 03)

Anledningen till att exemplet räknats som 1 belägg är att det inte är särskilt troligt att böjningen av dessa pronomen skulle skilja sig: *mot honom eller hon som försvinner iväg*. Chansen att böjningen ska skilja är större vid koordination av längre fraser. En träff med en sådan konstruktion räknas därför som 2 belägg. I undersökningen har två sådana exempel påträffats:

(2.12) a. Tänk på **honom** som *bara skulle stanna och prata lite med sina kompisar på väg till jobbet på World Trade Center*. Eller på **henne** som *precis missade tunnelbanan så att hon kom för sent till jobbet*. (GP 01)

b. Emellan Kias bilder av kvinnan som läppjar på drinkglaset eller **hon** som *formar tungan i samma uppåtsträvande rörelse som lösögonfransarna* eller **hon** som *slumrar som en skogsnyf läser jag tänkvärda visdomsord*. (Press 97)

---

² I undersökningen finns det två sådana exempel. I båda exemplen är bägge pronomenen utformade med ackusativ.

Vid resultatberäkningen kommer alltså en närliggande koordination av två pronomen att räknas som 1 belägg för antingen nominativformen eller ackusativformen medan ett större avstånd mellan pronomenen räknas som två belägg. Undersökningen kommer också att presentera siffrorna för pronomenet *han* och pronomenet *hon* var för sig. Då kan det bli problem om en närliggande koordination består av både pronomenet *han* och *hon*. Lösningen är då att en sådan koordination räknas som 1 belägg i resultatberäkningen för *han* och 1 belägg i resultatberäkningen för *hon* (men fortfarande som 1 belägg för den övergripande resultatberäkningen för både *han* och *hon*).

Som nämnts i avsnitt 2.2 är träffar som är repliker, insändare, citat eller fasta uttryck inte inkluderade i undersökningen. Andra träffar som inte är inkluderade kommer från en kolumn i GP 03 av Lars Gunnar Andersson, professor i svenska vid Göteborgs universitet, som resonerar kring det naturliga för många att säga *han som* istället för *honom som*.

2.2.2 POTENTIELLA FELKÄLLOR

En potentiell felkälla är att det kan vara komplicerat att avgöra huruvida ett attribut är restriktivt eller inte, vilket har varit betydligt enklare att göra i undersökningen av informellt skriftspråk. Inställningen i undersökningen har varit att göra en generös bedömning. Eftersom det inte går att utesluta att andra hade gjort en annorlunda bedömning får resultatet av undersökningen betraktas som ett ungefärligt värde.

En annan potentiell felkälla är att vissa belägg skulle kunna förklaras med ett långt avstånd mellan det kasusutgivande elementet och pronomenet, det vill säga att skribenten förlorar översikt över sin konstruktion. Av undersökningens 18 belägg med nominativ kan 4 av dessa sägas ingå i en något mer svåröverskådlig konstruktion än normalt, till exempel genom koordination av längre fraser, som vi såg i exempel (2.12 b), eller till exempel genom att pronomenet ingår i en apposition samtidigt som det står i förbindelse med matrissatsens verbfras: *Efter trettio år i branschen känner Gun-Britt Toft igen de flesta. Exempelvis han som måste ha två små Kron varje morgon*. Mer om detta i avsnitt 3.3.

En ytterligare potentiell felkälla är att undersökningen endast tagit fasta på relativsats som attribut, och inte de övriga efterställda deskriptiva attributen (se avsnitt 2.1).

3 RESULTATEN FRÅN UNDERSÖKNINGARNA

Först presenteras resultatet i ledigt skriftspråk. Dels resultatet för kasusböjningen före restriktivt attribut och dels hur skribenterna som använder sig av nominativformen före restriktivt attribut böjer motsvarande pronomenen när det har anaforisk syftning. Därefter presenteras resultatet för formellt skriftspråk. Dels hur böjningen ser ut när attributet är restriktivt och dels hur böjningen ser ut när attributet är icke-restriktivt. Slutligen, i avsnitt 3.3, diskuteras resultaten.

3.1 Resultaten i informellt skriftspråk

Sammanlagt påträffades 25 exempel på konstruktioner med restriktivt attribut: 12 med relativsats, 5 med prepositionsattribut och 8 nominalfraser med apposition. 18 av träffarna innehåller pronomenet *hon*, 7 pronomenet *han*. Av dessa 25 konstruktioner med restriktivt attribut som hittades är samtliga försedda med nominativformen.

Tabell 1. *Andelen nominativ- respektive akkusativformer som objektsform före restriktivt attribut i informellt skriftspråk.*

	Antal	%
Nominativ <i>han/hon</i>	25	100
Akusativ <i>honom/henne</i>	0	0

Skribenterna som ligger bakom dessa belägg är 20 till antalet. 18 av dessa tycks annars böja i akkusativ när pronomenet är anaforiskt. Här är ett exempel på skribenten Remix:

(3.1) a. Är så jävla såld på **hon** som *Tims mamma gav en nyckel*

www.flashback.org/t1012413p60 (2010-03-16)

b. att hon litar på Jackie så pass mycket att hon inte ens tänkt tanken att skicka ut **henne**

www.flashback.org/p20982333#p20982333 (2010-03-16)

c. Sorry, kan inte förstå er som tycker att det finns något charmigt i **henne**

www.flashback.org/p20949370#p20949370 (2010-03-16)

d. då han blivit så förkrossad när han tvingades välja mellan underbara **henne** och Annelie

www.flashback.org/p20810151#p20810151 (2010-03-16)

Vi kan redovisa ytterligare ett exempel med skribenten Isnatt som böjer pronomenet *han* på detta vis:

(3.2) a. Tjejerna med **han** som *ser dåligt* verkar inte så på.

www.flashback.org/t1020391p21 (2010-03-16)

b. Roger i Turkiet! Underbart att se **honom** traska runt på stranden i badkalsonger

www.flashback.info/showthread.php?t=1020391&page=5 (2010-03-16)

c. Jag och sambon fick intrycket att Roger, inför alla dessa kvinnor, blev högst osäker på hela situationen, att det för **honom** var främmande saker

www.flashback.org/t1020391p8 (2010-03-16)

d. Åker några gånger till och går sen hem och berättar upprymd för sin mor om sin spännande dag innan hans mor bäddar ner **honom** i sin smala säng i sitt pojkrum.

www.flashback.org/t1020391p93 (2010-03-16)

Vi kan nu titta närmare på de två skribenter som även böjer i nominativ fastän pronomenet är anaforiskt. Vi börjar med skribenten mr. demon som brukar både *han* och *hon* som ob-

jektsformer före restriktivt attribut (se exempel 3.3 a och 3.4 a och b). Emellertid kan skribenten även använda *han* när pronomenet är anaforiskt (3.3 b). Däremot tycks skribenten böja *hon* i ackusativ när pronomenet är anaforiskt (3.4 c–e). Skribentens bruk av nominativen *han* som objektsform tycks alltså inte vara begränsat till konstruktionerna med restriktivt attribut utan verkar vara mer godtycklig. Däremot kan skribentens bruk av nominativen *hon* som objektsform vara begränsat till konstruktioner med restriktivt attribut.

(3.3) a. Jag försvarde **han** den där *snubben med det enormt fula skrattet*.

www.flashback.org/t332603p19 (2010-03-16)

b. Och någon borde säga åt **han** att sluta met sitt jävla skumma skratt.

www.flashback.org/t332603p30 (2010-03-16)

c. Hon verkar smartare än **honom**.

www.flashback.org/t332603p30 (2010-03-16)

(3.4) a. Sen så tror/tycker jag han ska välja **hon** som ser ut som *han*.

www.flashback.org/t332603p19 (2010-03-16)

b. Skulle inte Fredrik passa ihop med **hon** som dejtade Karl Petter???

www.flashback.org/t332603p65 (2010-03-16)

c. Det var väll mer som ett skämt att han skulle passa ihop med **henne**.

www.flashback.org/t332603p65 (2010-03-16)

d. Jag tror det är Sofia han vill ha, och han förtjänar **henne**. Hon förtjänar inget bättre än han, han är nog bra åt **henne**.

www.flashback.org/t332603p57 (2010-03-16)

e. Och är det så konstigt att en WT brud från Norrköping tycker att åka till Cypern och snorkla är det bästa som har hänt **henne**.

www.flashback.org/t332603p50 (2010-03-16)

Den andra skribenten som även böjer i nominativ när pronomenet inte har ett restriktivt attribut, Miss, uppvisar samma tendens som mr demon. Skribenten har en godtycklig böjning av *han* (3.4) medan nominativformen på *hon* kan vara villkorad av ett restriktivt attribut (3.5); tyvärr finns det bara ett exempel på ett anaforiskt *hon* hos skribenten.

(3.4) a. Va är problemet med ffa den rödhåriga o **han med synfel!**

www.bukefalos.com/f/showthread.php?p=12981425 (2010-03-16)

b. Du kan ju faktiskt träffa **HAN!!**

www.bukefalos.com/f/showthread.php?p=13266576#post13266576 (2010-03-16)

c. **Honom** skulle jag ligga med alla dar i veckan!!!!

www.bukefalos.com/f/showthread.php?p=12981425 (2010-03-16)

(3.5) a. Pratade i telefon o såg bara att han var på restaurang med **hon den unga.**

www.bukefalos.se/f/showthread.php?p=13015875 (2010-03-16)

b. Humlan är inte singel FB iaf.....det var mest **henne** jag syftade på.

www.bukefalos.com/f/showthread.php?p=13217834#post13217834 (2010-03-16)

Hos dessa två skribenter kan vi alltså säga att nominativformen *han* inte är begränsad till restriktiva attribut, men att nominativformen *hon* kan vara begränsad till restriktiva attribut.

Som nämnts tidigare är det 20 skribenter som ligger bakom de 25 beläggen för nominativformerna. 7 skribenter har producerat beläggen för nominativen *han*. 2 av dessa skribenter kan även använda *han* som objektsform när pronomenet är anaforiskt. Vidare står 16 skribenter bakom beläggen för nominativen *hon*. Ingen av dessa skribenter använder *hon* som objektsform när pronomenet är anaforiskt. Resultatet från denna del av undersökningen kan sammanfattas med följande tabeller:

Tabell 2 (a). *I vilken utsträckning skribenterna använder nominativformen han som objektsform.*

	Antal (skribenter)
Endast före restriktiva attribut	5
Även när pronomenet <i>han</i> är anaforiskt	2

Tabell 2 (b). *I vilken utsträckning skribenterna använder nominativformen hon som objektsform.*

	Antal (skribenter)
Endast före restriktiva attribut	16
Även när pronomenet <i>hon</i> är anaforiskt	0

3.2 Resultaten i formellt skriftspråk

Sammanlagt hittades 61 träffar med restriktiv relativsats i Språkbankens konkordanser efter att en mängd repliker, citat och andra ovidkommande träffar sorterats bort (se avsnitt 2.2). 18 av de 61 träffarna är belägg för nominativ och 43 för ackusativ.

Tabell 3. *Andelen kasusformer före restriktiv relativsats i formellt skriftspråk.*

	Antal	%
Nominativ <i>han/hon</i>	18	29,5
Ackusativ <i>honom/henne</i>	43	70,5

Om vi ser endast till resultatet för pronomenet *han* (tabell 4) är 14 av dessa konstruerade med nominativ och 31 med ackusativ, vilket i procentsats innebär 31,1% respektive 68,9%. När vi tittar på resultatet med pronomenet *hon* ser vi att nominativformen är lite ovanligare:

4 träffar är utformade med nominativ och 14 med ackusativ. Det innebär att 22,2% av de sammanlagda träffarna är belägg för nominativformen och 77,8% för ackusativformen.³

Tabell 4. *Andelen kasusformer med han respektive hon före restriktiv relativsats i formellt skriftspråk.*

	Antal	%
Nominativ <i>han</i>	14	31,1
Ackusativ <i>honom</i>	31	68,9
Nominativ <i>hon</i>	4	22,2
Ackusativ <i>henne</i>	14	77,8

Om vi avlägsnar beläggen från den religiösa genre som återfinns på Göteborgs-Postens familjeavdelning, GP NAM, vilken står för en stor del av ackusativformerna med *han* (se avsnitt 2.2), får vi ett ganska annorlunda resultat för pronomenet *han* före restriktiv relativsats. Andelen nominativformer är fortfarande 14 stycken medan andelen ackusativformer sjunker till 14. Kasusformerna blir lika vanliga!

Tabell 5. *Andelen kasusformer med pronomenet han före restriktiv relativsats i formellt skriftspråk när beläggen från den religiösa genren exkluderas.*

	Antal	%
Nominativ <i>han</i>	14	50
Ackusativ <i>honom</i>	14	50

Slutligen går vi över till undersökningens andra del för att se fördelningen mellan kasusformerna när relativsatsen är icke-restriktiv. Sammanlagt kunde 41 träffar hittas. 40 av dem är utformade med ackusativ och en med nominativ.

---

³ De sammanlagda beläggen skiljer sig mellan tabell 3 (61 stycken) och tabell 4 (63 stycken). Detta beror på att konstruktioner som *honom eller henne som* beräknas olika i tabellerna (se avsnitt 2.2.1).

Tabell 6. *Fördelningen mellan kasusformerna före icke-restriktiv relativsats i formellt skriftspråk.*

	Antal	%
Nominativ <i>han/hon</i>	1	2,4
Akusativ <i>honom/henne</i>	40	97,6

Belägget för nominativformen kan kanske vara av intresse – jag lägger in det här⁴:

(3.6) Så sent som i förra månaden förärades Bergmark med en egen plats i Örebro, Orvar Bergmarks plats mellan Vinterstadion och Eyravallen. Ett passande ömhetsbevis för *han* som brukar kallas *Örebros stora son*. (GP 04)

3.3 Diskussion av resultaten

Vi kan nu konstatera att nominativformerna *han, hon* före restriktivt attribut är väldigt vanliga i talspråk, åtminstone om vi låter undersökningen i informellt skriftspråk vara en fingervisning om talspråket. Samtidigt kan vi också konstatera att nominativformen är gångbar i formellt skriftspråk, som annars upprätthåller en standardiserad grammatik. Om Göteborgs-Posten inte hade haft de återkommande religiösa texterna på familjeavdelningen hade nominativformen *han* varit lika vanlig som akusativformen *honom*.

Vi ser också att nominativformerna *han, hon* före restriktivt attribut används av språkbrukare som annars brukar skilja mellan kasusformerna. Dessutom ser vi att nominativformen tycks förutsätta att attributet är restriktivt. När attributet är icke-restriktivt är det ovanligt i åtminstone formellt skriftspråk att pronomenet står i nominativ. Vi kan nog anta att samma förhållande gäller för nominativen *de*.

Dessa resultat tyder på att nominativformerna före restriktivt attribut är strukturellt betingade. Visserligen kan det faktum att nominativformen *han* är vanligare som objektsform i talspråket än *hon* (*Språkriktighetsboken* 2005:212) även påverka böjningen framför ett restriktivt attribut. Till exempel såg vi i undersökningen i formellt skriftspråk att nominativfor-

---

⁴ Noterbart kan eventuellt vara att referenten nyss hade avlidit när texten skrevs.

men på pronomenet *han* är betydligt vanligare än på pronomenet *hon*. En analys av nominativformerna före restriktivt attribut måste dock analyseras isolerat från det generella användandet av nominativform som objektsform eftersom den senare företeelsen inte kan förklara varför språkbrukare med stabil kasusböjning av pronomenen *han* och *hon* när de är anaforiska inte böjer dem i ackusativ när de står före restriktivt attribut; exempelvis böjer ju 16 skribenter pronomenet *hon* i nominativ före restriktivt attribut och samtliga dessa 16 skribenter böjer motsvarande pronomen i ackusativ när det är anaforiskt.

Om vi går över till resultatens tillförlitlighet såg vi i slutet av avsnitt 2.2 att 4 av 18 träffar med nominativformen i undersökningen i formellt skriftspråk skulle kunna förklaras av att konstruktionerna är inbegripna i en otydlig syntax, ett långt avstånd mellan pronomenet och det kasusgivande elementet. Även om vi ponerar att förklaringen till dessa konstruktioner snarare beror på otydlig syntax än det restriktiva attributet får det ingen avgörande inverkan på resultatet: I tabell 3 blir andelen nominativformer 24,6% (istället för 29,5%), i tabell 4 blir andelen nominativformer med *han* 29,6% (31,1%) och i tabell 5 blir andelen nominativformer med *han* 48,2% (50%). Däremot får ett exkluderande av dessa träffar en stor betydelse för andelen nominativformer med *hon* i tabell 4: 22,2% blir till 6,6%.

Huruvida dessa fyra konstruktioner verkligen beror på bristande översikt går dock att diskutera. Argument för att de inte är slarvfel är att de har restriktivt attribut vilket till synes ofta föranleder nominativformen på de berörda pronomenen. Ett annat argument är att pronomenens syntaktiska funktion i beläggen faktiskt inte är svår att upptäcka, särskilt inte för grammatiskt utbildade redigerare som är anställda av tidningarna för att hålla språket fritt från grammatiska krumsprång. Här är ett exempel där pronomenet ingår i en apposition och står i förbindelse med matrissatsens verbfras:

(3.7) Efter trettio år i branschen känner Gun-Britt Toft igen de flesta. Exempelvis *han* som måste ha två små Kron varje morgon. (Press 97)

Förmodligen skulle varken skribenten eller redigeraren tillåtit nominativformen om frasen saknat restriktivt attribut och pronomenet hade varit anaforiskt: **Efter trettio år i branschen känner Gun-Britt Toft igen de flesta. Exempelvis han.* Ännu mindre skulle nominativformen ha tillåtits om pronomenet istället hade varit första personens *jag*: **Efter trettio år i branschen känner Gun-Britt Toft igen de flesta. Exempelvis jag.* Nominativformen här förklaras

alltså bäst av att pronomenet tar ett restriktivt attribut - inte att skribenten lider brist på översikt över sin konstruktion.

4 TEORETISK DISKUSSION: EN FÖRKLARING

4.1 Inledning

Här ska relevanta förklaringar till nominativformen läggas fram och diskuteras. Det är en fördel om en förklaring är övergripande och kan omfatta alla exempel på nominativformer som är strukturellt betingade, det vill säga behäftade med en viss typ av konstruktion, vilket innebär konstruktioner med pronomen + substantiv (exempel 4.1 a), pronomen + deskriptivt efterställt attribut (exempel 4.1 b–e).

(4.1) a. Jag mötte **han** Bengt.

b. Titta på **han** där borta.

c. Har du sett **hon** den nye anfallaren?

d. Igår träffade jag **hon** från Blentarp.

e. Chefen hade ett gott öga till **de** som inte var fackligt anslutna.

Det är förmodligen till och med vanligare att konstruktioner som i (4.1 a) utformas med nominativ än konstruktionerna med attributen. I till exempel SAG redovisas pronomen före restriktivt attribut med ackusativform medan pronomen före substantiv redovisas med både nominativ- och ackusativform (SAG, b 2:274): *Jag pratade med {han/honom} Lindberg om saken*. Anledningen till att denna konstruktion inte finns med i undersökningarna i denna uppsats utan dyker upp först nu i den teoretiska diskussionen beror således på att det inte råder något tvivel om nominativformens gångbarhet i dessa ställningar.

Under åren har flera förklaringar föreslagits på framför allt nominativformen *de* före relativsats. Förklaringarna har varit mer och mindre rimliga - alltifrån lexikaliseringar och oböjlig ordgrupp till att pronomenet böjs som om det motsvarar ett satsled i relativsatsen (attrak-

tionsförklaringen). Mig veterligen är Hellberg (1996) den förste som försöker ge en övergripande förklaring för både nominativformerna *de* och *han, hon* såväl före relativsats som före andra attribut. Dessutom är förklaringen den första (mig veterligen) som inkluderar attributen som restriktiva. Hans förslag är att nominativformerna beror på att pronomenen i dessa konstruktioner påminner om substantiv och liksom substantiv inte har någon kasusdistinktion mellan nominativ och ackusativ har inte dessa pronomen det heller. En forskare som redogör för alla strukturellt betingade nominativformer (det vill säga även pronomen + substantiv) är Julien (2005) och hennes analys är att den uteblivna kasusböjningen beror på att dessa pronomen är funktionella pronomen - artiklar eller demonstrativa pronomen - som inte befinner sig på huvudordspositioner i nominalfraserna och därmed inte böjs.

Först ska vi titta närmare på attraktionsförklaringen som förvisso är intressant och tycks spela en viss roll men som vi ändå kan avvisa som oförmögen till att fungera som en övergripande förklaring. Därefter ska vi kort titta på Hellbergs substantivförklaring. Även den kan vi avvisa som övergripande förklaring. Sedan går vi över till Juliens funktionella pronomenförklaring. Även mot den finns invändningar att resa. I det sista avsnittet ska jag föreslå en övergripande förklaring för nominativformerna vilken är att den uteblivna kasusböjningen tycks ha att göra med pronomenets oförmåga till självständig referens.

4.2 Attraktionsförklaringen

Detta förslag, som bland annat framförts av Thorell (1973:248), innebär att *de* före relativsats fungerar som ett korrelat till relativsatsen och motsvarar en satsdel i den. Anledningen till att vi ofta får nominativform på *de* före relativsats beror då på att pronomenet oftast motsvarar ett subjekt i relativsatsen. Denna förklaring kan vi även applicera på *han, hon*. Om förklaringen stämmer böjs pronomenet i nominativ när det motsvarar relativsatsens subjekt (4.2a) och i ackusativ när det motsvarar objektet (4.2b):

(4.2) a. Jag träffade han som sköter om min farmor.

b. Jag träffade honom som min farmor sköter om.

Vi kan vända oss till undersökningarna i denna uppsats för att kontrollera om detta stämmer. I undersökningen i formellt skriftspråk motsvarar pronomenet ett subjekt i alla beläggen för

nominativformen före restriktivt attribut, och de exempel (3 stycken) där pronomenet motsvarar ett objekt eller en rektion i den restriktiva relativsatsen är pronomenet böjt i ackusativ. Detta stämmer överens med attraktionsförklaringen. Om vi tittar på undersökningen i ledigt skriftspråk motsvarar alla nominativformerna ett subjekt i relativsatsen - med ett undantag:

(4.3) Är så jävla såld på hon som Tims mamma gav en nyckel.

www.flashback.org/t1012413p60 (2010-03-16)

Pronomen står här som ett indirekt objekt. Konstruktionen är dessutom utformad av en skribent som annars skiljer mellan ackusativ- och nominativformen när pronomenet är anaforiskt. Detta tyder på att attraktionsförklaringen inte alltid stämmer.

Vi kan också titta närmare på en undersökning av Platzack (1976) som återfinns i hans artikel "Hur *dom som* blir *de/dem som*". Genom en enkät undersöker han kasusböjningen av *de* före relativsats⁵ hos 46 språkkunniga informanter som journalister och forskarstudenter i språk. Informanterna ställs inför sex stycken meningpar och varje par innehåller en version där attraktion till relativsatsen ger ackusativformen (4.4a och 4.5a) och en version där attraktionen ger nominativformen (4.4b och 4.5b):

(4.4) a. DE/DEM som Elisabeth känner har polisen redan förhört.

b. DE/DEM som känner Elisabeth har polisen redan förhört.

(4.5) a. Farbror Emanuel har låtit DE/DEM som han känner läsa boken.

b. Farbror Emanuel har låtit DE/DEM som känner honom läsa boken.

Resultatet av undersökningen visar övertygande att ackusativformen är vanligare när pronomenet motsvarar ett objekt i relativsatsen och att nominativformen är vanligare när pronomenet motsvarar ett subjekt. Dock – om man tittar närmare på resultatet finns intressanta iakttagelser att göra. Exempelmeningen *De/dem som Elisabeth känner har polisen redan förhört* konstruerar hela 18 informanter med nominativ, trots att pronomenet står som ob-

---

⁵ Det framkommer inte explicit ifall exempelmeningarnas relativsatser är restriktiva eller icke-restriktiva. Dock är den rimligaste tolkningen av dem att de är restriktiva.

jekt i både matrissatsen och i förhållande till relativsatsen. En annan intressant iakttagelse är resultatet för exempelmeningen *Emanuel har låtit de/dem som han känner läsa boken*. Här var det 9 av informanterna som valde nominativformen trots att pronomenet står som objekt i både matrissatsen och i förhållande till relativsatsen.⁶

4.2.1 INVÄNDNING MOT ATTRAKTIONSFÖRKLARINGEN

Som Hellberg (1997:96) påpekar har attraktionsförklaringen svårare att redogöra för konstruktioner med andra attribut än relativsats, till exempel prepositionsattribut och adverbattribut. Dessa attribut är inte satsformade och pronomenet kan inte motsvara ett satsled i attributet.

En annan brist hos attraktionsförklaringen är, som vi har sett, att den inte kan redogöra för en sats som *Är så jävla såld på hon som Tims mamma gav en nyckel*, utformad av en skribent som böjer anaforiska pronomen i ackusativ. Den kan inte heller redogöra för att 18 av 46 språkkunniga informanter föredrar nominativformen i satsen *De som Elisabeth känner har polisen redan förhört* och den kan inte heller redogöra för varför 9 av 46 informanter väljer nominativformen i exempelmeningen *Farbror Emanuel har låtit de som han känner läsa boken*.

Om attraktionsprincipen verkligen skulle stämma borde vi rimligen få ackusativform även när pronomenet står i subjektställning i matrissatsen. Men en sådan utformning känns inte helt välformad:

(4.6) *Där är honom som min farmor sköter om.

Utifrån undersökningarna som nämnts ovan verkar det emellertid som om pronomenets motsvarighet som satsdel i relativsatsen kan ha en viss inverkan på dess böjning. Men som en övergripande förklaring fungerar den inte.

---

⁶ Platzacks syfte med undersökningen är bland annat att se vilka böjningsstrategier vi använder oss av när syntaxen är komplicerad. Tesen är att vi antingen använder oss av attraktionsprincipen eller av positionsprincipen. Positionsprincipen innebär att vi böjer i nominativ när pronomenet står i fundamentet och i ackusativ när det står efter satsens huvudverb. Satsen *De som Elisabeth känner har polisen redan förhört* har positionsprincipen möjlighet att förklara, men inte attraktionsprincipen. Satsen *Farbror Emanuel har låtit de som han känner läsa boken* kan varken förklaras av positionsprincipen eller attraktionsprincipen.

4.3 Substantivförklaringen

Hellberg försöker nå en övergripande förklaring för alla nominativformerna före restriktivt attribut. Han tänker sig att pronomenen *han, hon, de* inte böjs i dessa konstruktioner eftersom de påminner om substantiv, och liksom substantiv inte böjs i nominativ och ackusativ kasusböjs inte heller dessa pronomen. Skälet till att de påminner om substantiv är att pronomenen för det mesta står ensamma, utan attribut, medan substantiv brukar ta både framförställda och efterställda attribut som är restriktiva. När ett pronomen tar ett restriktivt attribut påminner det därför mer om ett substantiv än det annars gör. Med hans egna ord:

En tänkbar förklaring kan då uppletas i skillnaden mellan substantivs och substantiviska pronomens användning. Substantiv tar gärna olika slag av restriktiva bestämningar, både framförställda och efterställda. Pronomen bildar däremot i typfallet nominalfraser alldeles ensamma. När ett pronomen tar en restriktiv bestämning uppträder det sålunda på ett mera substantivliknande sätt än annars. Och svenska substantiv har som bekant ingen kasusböjning i nominativ och ackusativ (Hellberg 1997:102).

4.3.1 INVÄNDNING MOT SUBSTANTIVFÖRKLARINGEN

Det finns åtminstone två invändningar att rikta mot denna förklaring. Den första invändningen är att substantivförklaringen inte kan fungera som en övergripande förklaring. Pronomenet i konstruktionen *hon Lisa* tar inget restriktivt attribut utan ett substantiv, ett huvudord, och pronomenet analyseras rimligast som ett demonstrativt pronomen (se nästa avsnitt). Den andra invändningen är att denna förklaring inte kan redogöra för varför vi inte får nominativböjning på andra personliga pronomen som kan ta ett restriktivt attribut:

(4.7) a. *Regeringen vägrade lyssna på *vi* som demonstrerade.

b. *Då säger jag hej då till *ni* som hinner gå innan jag är tillbaka.

Visserligen skulle man kunna säga att nominativformerna *vi* och *ni* är ogrammatiska som objektsformer eftersom dessa pronomen har en stabilare kasusböjning än tredje personens *de, han, hon*. Men som vi har sett i undersökningen i ledigt skriftspråk används nominativformerna *han, hon* före restriktivt attribut även av språkbrukare som i övrigt tycks ha en stabil kasusböjning av dessa pronomen. En rimlig förklaring på de strukturellt betingade nomi-

nativformerna bör kunna redogöra för varför skribenter med en stabil kasusböjning utformar *han, hon* i nominativ före restriktivt attribut men kasusböjer *vi* och *ni* före restriktivt attribut.

4.4 Funktionella pronomen-förklaringen

Julien (2005:109–137) analyserar de berörda nominativformerna som funktionella pronomen, det vill säga att de egentligen är artiklar eller demonstrativa pronomen. I svenskan är det framför allt huvudordet i en nominalfras som får synligt kasus (till skillnad från exempelvis isländskan där även andra positioner i nominalfrasen kan kasusböjas). Personliga pronomen står i huvudordsposition och kasusböjs medan de funktionella pronomenen befinner sig i de attributiva positionerna där de inte kasusböjs.

Jag ska ge en förenklad beskrivning av hennes analys, som även inbegriper andra skandinaviska språk, och börjar med hennes redogörelse för konstruktioner med *han, hon* + substantiv:

(4.8) DANSKA

Hende pigen, hun sider derovre.

Henne tjejen hon sitter därborta

(4.9) NORSKA

Eg snakka med ho jenta.

Jag pratade med hon tjejen

Julien analyserar dessa pronomen som demonstrativer. De konstrueras nämligen på ett sätt som är typiskt för demonstrativer: de föregår ett definit substantiv utan något attribut däremellan och substantivet följs inte av relativsats. I likhet med demonstrativer har de inte heller synligt kasus; både i norskan och i svenskan får vi nominativform på pronomenet i objektsställning och efter preposition och i danskan får pronomenet ackusativform trots att det inte står i någon objekts- eller rektionställning (ifall pronomenet hade uppträtt ensam hade det stått i nominativformen *hun*).

Ytterligare en likhet med demonstrativer är att det går att lägga till ett adverbialt element efter pronomenet: *han där; hon här*. Då får vi en konstruktion som betecknas komplexa demonstrativa pronomen: *den där; den här*.

(4.10) *NORSKA*

Eg snakka med ho derre jenta.

Jag pratade med hon där tjejen

Även i följande konstruktionstyp analyserar Julien pronomenet som ett demonstrativt pronomen – ett bestämmarattribut:

(4.11) Jag pratade med hon den nya professorn.

Bestämmarattributet *hon* följs här av artikeln *den*, adjektivattributet *nya* och huvudordet *professorn*. Denna analys skiljer sig från SAG:s som analyserar pronomenet som ett huvudord och resten av frasen som ett attribut. Emellertid står pronomenet i ackusativ i SAG:s exempel (b. 2:272) och företrädesvis är det ju i huvudordsposition som kasus bli synligt. Mot denna bakgrund är SAG:s analys lämplig om pronomenet står i ackusativ och Juliens analys rimlig när det står i nominativ.

Ett argument som Julien för fram för att pronomenet *hon* i dessa konstruktioner är ett demonstrativt pronomen är att vi inte kan ersätta artikeln *den* med ett demonstrativt *denna* vilket tyder på att positionen för demonstrativa pronomen redan är upptagen i frasen av *hon*:

(4.12) *NORSKA*

* Eg snakka med denne ho nye professoren.

Jag pratade med denna hon nya professorn

När det inte finns något synligt huvudord i frasen förutom pronomenet med nominativform analyserar Julien in ett fonologiskt tomt substantiv. Till exempel analyserar hon pronomenet *de* i konstruktionen *Många stötta de som strejkade* som en artikel till ett tomt substantiv: *Många stöttade de (arbetare) som strejkade*. Som stöd för sin analys använder hon Tromsödialekten i Norge. I Tromsödialekten finns det ingen kasusdistinktion i tredje personens plurala *de*, utan i likhet med nästan alla svenska dialekter har kasusformerna sammanfallit till *dom*:

(4.13) TROMSÖ

a. Dæm e hær.

De är här

b. Æ så dæm.

Jag såg dem

Däremot har Tromsödialekten en distinktion mellan deras plurala artikel *di* och tredje personens plurala *dæm* (vilket ju saknas i svenskan där både den bestämda artikeln och tredje personens *de*, *dem* uttalas *dom*):

(4.14) TROMSÖ

a. Di nye studentan e hær.

De nya studenterna är här

b. Æ så di nye studentan.

Jag såg de nya studenterna

Den plurala bestämda artikeln uttalar således Tromsötalarna alltid som *di* och tredje personens plurala pronomen alltid som *dæm*. Båda dessa former används i kombination med relativsatser och prepositionsattribut:

(4.15) TROMSÖ OCH NORSKA

a. Dette e et tilbud te {di/dæm} med brilla.

Detta är ett erbjudande till de/dem med glasögon

b. Mange støtta {di/dæm} som streika.

Många stöttade de/dem som strejkade

När formen *di* används i Tromsödialekten är det således den bestämda artikeln som uttalas enligt Julien, en artikel som följs av ett fonologiskt tomt substantiv. När formen *dæm* där-

emot används är pronomenet ett personligt pronomen som står i frasens huvudordsposition.

Förhållandet i Tromsödialekten kan vara en indikation på att samma förhållande råder i svenskan. När vi använder formen *de* kan det handla om artikeln *de* som följs av ett tomt substantiv och när formen *dem* används är det ett personligt pronomen i huvudordsposition.

Julien säger inte mycket om konstruktioner med *hon*, *han* + attribut men implicerar att samma förhållande som för *de* + attribut råder här: nominativformen följs av ett fonologiskt tomt substantiv som står i huvudordsposition medan pronomenet självt står i en attributiv position. Vi kan sammanfatta och illustrera Juliens analys genom att utforma följande exempel där vi kan se hur fraserna är uppbyggda enligt hennes teori:

(4.16) a. Jag mötte han Olle.

best.attr ho.

b. Jag pratade med hon den långa tjejen.

best.attr. art. adj.attr. ho.

c. Jag pratade med henne den långa tjejen.

ho. attr.

d. Då fick jag syn på han (killen) från Kumla.

best.attr. ho. attr.

e. Då fick jag syn på honom från Kumla.

ho. attr.

f. Chefen rasade över de (arbetare) som strejkade.

art. ho. attr.

g. Chefen rasade över dem som strejkade.

ho. attr.

När pronomenet kasusböjs står det alltså som huvudord i frasen vilket är den position där synligt kasus vanligtvis delas ut, och när det inte kasusböjs står det i en attributiv position där morfologiskt kasus sällan blir synligt.

4.4.1 INVÄNDNING MOT FUNKTIONELLA PRONOMEN-FÖRKLARINGEN

Ett stöd för Juliens analys är att det förekommer grammatiska utformningar som inte korrelerar med ytstrukturen hos uttrycket men väl med den semantiska betydelsen. Josefsson (2009) ger ett sådant exempel på ett uttryck som semantiskt rymmer ett tomt element som visar sin närvaro genom den grammatiska utformningen:

(4.17) Två älskare är omoraliskt ≈ **Att ha** två älskare är omoraliskt

I uttrycket *Två älskare är omoraliskt* korrelerar inte adjektivets böjning med subjektets egenskaper: *älskare* är ett substantiv som har genus i utrum men ändå är adjektivet böjt som om neutrum förelåg. Dessutom står subjektet i plural men adjektivet är böjt som om subjektet stod i singular. Enligt Josefsson är denna oenighet bara ytlig. Hennes analys, som vi ser i exempel (4.17) ovan, är att subjektet i själva verket är satsformat vilket förklarar adjektivets böjning.

Denna analys verkar vara korrekt. Dels är den intuitivt tilltalande; vår språkkänsla medger att en fonologisk tom infinitivfras kan underförstås, och dels ger det tomma elementet en förklaring till den grammatiska utformningen. Detta resonemang skulle vi kunna överföra till konstruktionerna med nominativform och restriktivt attribut. Till exempel anser Thorell (1973:274) att *de*-formen är korrekt när ett substantiv kan underförstås eftersom pronomenet i dessa fall är den bestämda artikeln och inte det personliga pronomenet. Han ger följande exempel:

(4.18) Han såg inga andra pojkar än de (pojkar) som satt i bilen.

Det som gör att ett tomt substantiv kan underförstås i exempel (4.18) är förmodligen att det finns ett korrelat, *pojkar*, som talaren genom valet av *de* kan syfta tillbaka på. Men som vi har sett utifrån Josefssons exempel (4.17) verkar det inte behöva finnas något sådant korrelat i talsituationen, utan det finns en möjlighet att ett tomt element kan identifieras ändå. Ett

annat exempel på detta är konstruktioner där ett adjektiv används självständigt: *de unga, de intellektuella, de vackra*. Olika sätt att analysera dessa adjektiv på är att de antingen är substantiverade adjektiv eller, som till exempel Platzack (*under utgivning*) analyserar dem – som adjektivattribut till ett tomt substantiv. Argument för det är till exempel att i andra språk, som engelskan, måste det tomma huvudordet ha fonologisk form: *the old ones, the beautiful ones*. Ett annat argument är att adjektivet är böjt för bestämdhet i attributiv användning: *de gamla (människorna), den gamle (mannen)*. Det finns således inget hinder att analysera in tomma element trots att ett korrelat saknas, utan ett tomt element kan identifieras ändå och förklara den grammatiska utformningen, exempelvis i följande fall med restriktiva attribut

(4.19) a. Chefen rasade över de (arbetare) som strejkade.

b. Jag avskyr de (människor) som skattefuskar.

Å andra sidan kan vi inte gärna förneka att pronomenen i dessa exempel lika gärna kan stå istället för ett substantiv i huvudordsposition: *Jag avskyr de/folk som skattefuskar*. Det som egentligen talar för analysen med ett tomt substantiv är att vi därigenom kan förklara nominativformen – att den i själva verket är en artikel. Kan vi förklara nominativformen på ett annat sätt, vilket sker i nästa avsnitt, minskar också nödvändigheten av att analysera in ett tomt substantiv före restriktivt attribut.

En annan invändning mot Juliens analys är att det kan vara orimligt att analysera in ett tomt substantiv på semantiska grunder eftersom betydelsen hos en sådan tolkning inte överensstämmer med betydelsen hos det ursprungliga uttrycket. Ett exempel på det är satserna nedan där (4.20 a) representerar ytstrukturen och (4.20 b) analysen av denna.

(4.20) a. Jag spionerar på han som bor bredvid mig.

b. Jag spionerar på han (gubben) som bor bredvid mig.

Innan betydelseskillnaden presenteras närmare ska vi först titta på vad SAG säger om funktionen för demonstrativer + substantiv och vilken betydelse detta får hos referenten. Enligt SAG (b. 2:305, 319) är ett karakteristiskt drag hos demonstrativa pronomen att de pekar ut

en referent som är förhållandevis prominent (framträdande) i sändarens och mottagarens föreställningsvärld, det vill säga referenten är varken maximalt prominent eller icke-prominent. Ofta följs pronomenet av ett substantiv vilket SAG ger följande exempel på:

(4.21 a. Ingen begrep sig på **den här** Berit.

b. Så vitt jag kunde förstå följde han med i **den här** debatten om döds-hjälp.

SAG (b. 2:320, 274) påpekar också att det finns en liknande prominens i konstruktioner som den i (4.22) vilken brukar innebära att referenten är känd av både talaren och lyssnaren:

(4.22) Jag pratade med **han/honom** Lindberg om saken.

Om vi då följer Juliens analys att det finns ett tomt substantiv mellan nominativen och attributet innebär det att nominativform före restriktivt attribut påminner om konstruktioner som *han Olle* där pronomenet rimligast analyseras som ett demonstrativt pronomen. Det är inte bara formmässigt som de påminner om varandra utan båda konstruktionerna tycks även återge referenten som förhållandevis prominent för både talaren och lyssnaren, jämför:

(4.23) a. Jag spionerar på **han** Olle.

b. Jag spionerar på **han** (Bengt) som bor bredvid mig.

c. Jag spionerar på **han** (gubben) som bor bredvid mig.

När pronomenen *han, hon* tar ett substantiv får vi alltså en betydelse som innebär att referenten är förhållandevis prominent för deltagarna i talsituationen. Det finns dock konstruktioner med *han, hon* + restriktivt attribut som inte uttrycker någon sådan förhållandevis prominent referent - helt enkelt därför att referenten är obekant för lyssnaren. Vi kan föreställa oss en talsituation där uttrycket (4.24) ingår i och där nominalfrasens referent är helt obekant för lyssnaren. Om vi tolkar in ett tomt substantiv i nominalfrasen kommer denna tolkning (4.25) att få en annorlunda betydelse än det ursprungliga uttrycket:

(4.24) *ICKE PROMINENT REFERENT*

Jag spionerar på han som bor bredvid mig.

(4.25) *FÖRHÅLLANDEVIS PROMINENT REFERENT*

Jag spionerar på han (gubben) som bor bredvid mig.

Även i undersökningen i dagspressen i denna uppsats finns flera exempel på konstruktioner som tycks⁷ återge en icke-prominent referent, exempelvis:

(4.26) Här är en historia som aldrig berättats, den handlar om **han** som satt där han satt och såg genom rutor som aldrig tvättats hur natt blir till dag och dag blir till natt. (GP 02)

Givetvis kan en referent som är icke-prominent för lyssnaren återges som om han var förhållandevis prominent: *den handlar om han killen som satt där han satt*. Men vid sådana konstruktioner använder skribenten sig av ett visst stildrag, ett stildrag som vi nog inte bör tillskriva satser som faktiskt saknar draget. Vanligtvis när talaren sätter sig in i lyssnarens perspektiv väljer han att utforma uttrycket på ett sätt som passar in i sammanhanget, exempelvis utan en utformning som ger betydelsen av att referenten är förhållandevis prominent, och att då analysera in ett element i uttrycket som ändrar dess betydelse är inte rimligt.

4.5 Förklaringen: osjälvständig referens

Som vi såg i Juliens analys (avsnitt 4.4) kan vi förvänta oss kasusböjning när det personliga pronomenet står i huvudordsposition men inte när pronomenet står i en attributiv position och snarare är att betrakta som ett funktionellt pronomen än ett personligt pronomen. Som vi har sett i invändningen mot hennes analys i föregående avsnitt verkar det som att pronomenen före restriktivt attribut inte alltid tycks ha ett osynligt element som placerar dem i en attributiv position utan de står som huvudord i frasen. Trots detta får de utebliven kasusböj-

---

⁷ Anledningen till att de bara tycks återge en icke-prominent referent beror på att jag inte haft tillgång till de fullständiga artiklarna som exemplen ingår i. Det finns en chans att referenterna har ett korrelat någon annanstans i texten än det avsnitt som visas.

ning. Hur kan detta komma sig? Mitt förslag är att även huruvida pronomenet har en självständig referens eller inte, isolerat från attributet, spelar roll för kasusböjningen.

Först kan vi konstatera att pronomenen *de*, *han*, *hon* före restriktivt attribut inte har någon självständig referens oberoende av attributet. Om vi bortser från referensen som hela nominalfrasen återger, och därmed stryker över det restriktiva attributet, kan vi se att pronomenet saknar referens:

(4.27) a. Jag vill tacka *de som stöttat mig*

b. Jag spionerar på *han som bor bredvid mig*

Det är således oklart vilka pronomenet *de* skulle syfta på och vem pronomenet *han* skulle syfta på. Vi skulle kunna illustrera denna avsaknad av referens med ett replikskifte i ett telefonsamtal:

(4.28) – Vad gör du?

– Spionerar.

– På vem?

– På **han**...

– Va?

– På **han som bor bredvid mig**.

Denna egenskap delar dessa personliga pronomen med sina motsvarigheter till funktionella pronomen. Om vi på följande exempel bortser från hela nominalfrasen genom överstrykning ser vi att inte heller dessa funktionella pronomen har en självständig referens.

(4.29) a. Jag mötte *han* ~~Ø~~ igår

b. Har du sett *han* ~~den lille killen~~

c. Chefen var nöjd med arbetarna, men inte med *de* ~~(arbetare) som var fackligt anslutna~~

Egenskapen av att inte ha någon självständig referens skiljer dessa pronomen från sina anaforiska motsvarigheter, vilka kasusböjs:

(4.30) a. På tal om Stina – har du pratat med *henne* på sistone?

b. Håkan och Marie – *dem* ska vi inte bjuda hem fler gånger!

Den osjälvständiga referensen är också något som skiljer *de*, *han*, *hon* från andra personliga pronomen som tar ett restriktivt attribut: första personens *vi* och andra personens *ni*. Dessa pronomen har en självständig referens oberoende från attributet och de har också synligt kasus trots att de uppträder framför restriktivt attribut:

(4.31) a. Regeringen lyssnade inte på *oss* ~~som demonstrerade~~

b. Jag vill tacka *er* ~~som stöttat mig~~

I exempel (4.31 a) kommer pronomenet *oss* ha en referens eftersom det åtminstone, oavsett de kontextuella premisserna, kommer att referera till talaren, och pronomenet *er* i exempel (4.31 b) kommer oundvikligen att referera till dem som talaren vänder sig till, det vill säga lyssnarna.

Som vi har sett i framför allt avsnitt 4.4 delas morfologiskt kasus ut i huvudordspositionen, men mera sällan i attributiv position. Anledningen till att kasusböjning inte förekommer i attributiva positioner har nog inte bara att göra med att dessa positioner upptas av pronomen som i sig själva saknar kasusböjning. Som vi har sett (framför allt i avsnitt 4.4) saknar även traditionella personliga pronomen som *han* och *hon* kasusböjning när de står i attributiva positioner, och dessa pronomen brukar för det mesta få synligt kasus när de står i huvudordsposition. Vi skulle därför kunna säga att morfologiskt kasus helt enkelt inte brukar delas ut i attributiva positioner i svenskan. Men då kan vi inte förklara varför personliga pronomen som står i huvudordsposition inte heller böjs. En bättre och mer övergripande förklaring kan då vara att kasusböjning är ovanlig i attributiva positioner eftersom pronomen som befinner sig där inte har någon självständig referens isolerat från resten av nominalfras-

sen. Att då även personliga pronomen i huvudordsposition framför restriktivt attribut inte heller kasusböjs beror då rimligen på att även dessa saknar självständig referens.

4.5.1 INVÄNDNING MOT FÖRKLARINGEN: OSJÄLVSTÄNDIG REFERENS

En möjlig invändning mot denna analys är att kasusböjningen hos första och andra persons *vi* och *ni* före restriktivt attribut inte behöver ha att göra med förmågan till självständig referens utan att de i sig själva har en stabil kasusböjning som även visar sig framför restriktivt attribut. Men då får vi inte glömma bort att nominativformerna *han*, *hon* även utformas med nominativform före restriktivt attribut av språkbrukare som faktiskt har en stabil kasusböjning av *han*, *hon* när de har en självständig referens (se avsnitt 3.1). Att dessa språkbrukare med en stabil kasusböjning utformar *han*, *hon* i nominativ framför restriktivt attribut kan då förklaras med att pronomenen inte har någon självständig referens, och att samma språkbrukare med en stabil kasusböjning konstruerar *vi*, *ni* framför restriktivt attribut med akkusativform kan då bero på att dessa pronomen har en självständig referens.

5 SUMMERING

Undersökningarna i denna uppsats visar att i informellt skriftspråk är nominativformerna *han*, *hon* dominerande som objektsform före restriktivt attribut. De skribenter som använder sig av nominativ som objektsform före restriktivt attribut tycks använda sig av akkusativ som objektsform när pronomenet är anaforiskt. Vi har också sett att nominativformerna *han*, *hon* före restriktivt attribut dyker upp frekvent i formellt skriftspråk. Den vanligaste nominativformen är *han*. Om vi endast ser till pronomenet *han* och avlägsnar träffarna från den religiösa genren ur undersökningen av formellt skriftspråk visar det sig att nominativformen är lika bruklig som akkusativformen. Dessutom har vi sett att frekvensen av nominativformen före icke-restriktivt attribut är obetydlig.

I försöket till en förklaring av *han*, *hon* och *de* före restriktivt attribut eller substantiv visade det sig att somliga av nominativformerna kan förklaras med att de är funktionella pronomen som står i attributiva positioner i nominalfrasen och inte i frasens huvudordsposition

där morfologiskt kasus vanligtvis delas ut. Dessa nominativformer uppträder i konstruktioner där de föregår ett substantiv som är huvudordet i frasen:

(5.1) a. Jag mötte **han** Olle.

b. Jag pratade med **hon** den nya professorn.

Vi kan också tänka oss att valet av nominativformen innebär att talaren valt att syfta tillbaka på ett föregående korrelat. Det kan då vara intuitivt rimligt att betrakta pronomenet som en artikel som står före ett fonologiskt tomt substantiv:

(5.2) Han ringde många medlemmar, men inga av **de** (medlemmar) som var sjuka.

Ibland är det dock inte lika rimligt att analysera in ett tomt substantiv mellan en nominativform och ett attribut (se avsnitt 4.4.1) utan pronomenet analyseras bäst som ett huvudord:

(5.3) Jag spionerar på **han** som bor bredvid mig.

Det verkar alltså inte som att utebliven kasusböjning på pronomen som annars brukar ha synligt kasus endast kan förklaras med att dessa befinner sig i en attributiv position medan morfologiskt kasus brukar delas ut i huvudordspositionen. En förklaring som täcker nominativerna *han*, *hon* och *de* både i huvudordsposition och i attributiv position är att dessa pronomen inte har någon självständig referens oberoende från resten av nominalfrasen vilket skiljer dem från både anaforiska personliga pronomen och andra personliga pronomen som uppträder tillsammans med restriktiva attribut.

Litteratur

GP 01 = Språkbankens konkordanser. Göteborgs universitet. <http://spraakbanken.gu.se/konk/> (2010-03-16). Korpus: GP 01.

GP 02 = Språkbankens konkordanser. Göteborgs universitet. <http://spraakbanken.gu.se/konk/> (2010-03-16). Korpus: GP 02

GP 03 = Språkbankens konkordanser. Göteborgs universitet. <http://spraakbanken.gu.se/konk/> (2010-03-16). Korpus: GP 03.

GP 04 = Språkbankens konkordanser. Göteborgs universitet. <http://spraakbanken.gu.se/konk/> (2010-03-16). Korpus: GP 04.

Hellberg, Staffan, 1996: *Någon av de som, kanske ändå*. I *Språket lever! Festskrift till Margareta Westman den 27 mars 1996*, utgiven av Svenska språknämnden, 96–102. Norstedts.

Josefsson, Gunlög, 2009: Peas and pancakes: On apparent disagreement and (null) light verbs in Swedish. I *Nordic Journal of Linguistics* 32.1, 35–72.

Julien, Marit, 2005: *Nominal phrases from a Scandinavian perspective*. John Benjamins, Amsterdam.

Molde, Bertil, 1980: Ingen av de som. I *Ord och struktur. Studier i nyare svenska tillägnade Gun Widmark den 31 juli 1980*, red Jansson, Valter, Bengt Nordberg och Mats Thelander, 72–85. Lundequistska bokhandeln, Uppsala.

Platzack, Christer, 1976: Hur *dom som* blir *de/dem som*. I *Nordiska studier i filologi och lingvistik: Festskrift tillägnad Gösta Holm på 60-årsdagen den 8 juli 1976*, red. Svensson, Lars, Anne Marie Wieselgren & Åke Hansson, 353–361. Studentlitteratur, Lund.

Platzack, Christer, under utgivning: *Den fantastiska grammatiken*. Norstedts, Stockholm.

Press 97 = Språkbankens konkardanser. Göteborgs universitet.
<http://spraakbanken.gu.se/konk/> (2010-03-16). Korpus: Press 97.

Press 98 = Språkbankens konkordanser. Göteborgs universitet.

<http://spraakbanken.gu.se/konk/> (2010-03-16). Korpus: Press 98.

SAG = Teleman, Ulf, Staffan Hellberg & Erik Andersson, 1999, se nedan.

Språkriktighetsboken, utarbetad av Svenska språknämnden, 2005. Norstedts Akademiska förlag.

Teleman, Ulf, Staffan Hellberg & Erik Andersson, 1999: *Svenska Akademiens grammatik 2 & 3*. Norstedts, Stockholm.

Thorell, Olof, 1973: *Svensk grammatik*. Esselte Studium, Stockholm.

Källförteckning för undersökningarna

Bonde söker fru 1. Bukefalos: <http://www.bukefalos.com/f/showthread.php?t=1006797> (2010-03-16). Inlägg 1–1017.

Bonde söker fru 2. Flashback: <https://www.flashback.info/showthread.php?t=1020391> (2010-03-16). Inlägg 1–780.

Bonde söker fru 3. Flashback: <https://www.flashback.info/showthread.php?t=332603> (2010-03-16). Inlägg 1–1670.

Paradise hotel 1. Flashback: <https://www.flashback.info/showthread.php?t=1050550> (2010-03-16). Inlägg 1–474.

Paradise hotel 2. Flashback: <https://www.flashback.info/showthread.php?t=247705> (2010-03-16). Inlägg 1–189.

Paradise hotel 3. Flashback: <https://www.flashback.info/showthread.php?t=175367> (2010-03-16). Inlägg 1–264.

Mammas pojkar. Flashback: <https://www.flashback.info/showthread.php?t=1012413>. (2010-03-16).
Inlägg 1–886.

Språkbankens konkordanser. Göteborgs universitet. <http://spraakbanken.gu.se/konk/> (2010-03-16).
Korpusarna: GP 01, GP 02, GP 03, GP 04, Press 98, Press 97, Press 96 och Press 95.